

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

19.07.2024 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

Блиц

✓ Васил Велев: бие аларма: Заводите спират, не сме конкурентноспособни!

"Предприятията ще спрат да работят при тези цени на тока. Това ще стане още август месец. Енергоемките фабрики не могат да произведат продукцията, която да е конкурентна на пазара".

Това заяви **председателят на АИКБ Васил Велев** в ефира на NOVA NEWS.

Той обясни, че няма тристранен диалог между работодатели, синдикати и правителство. „На нашите покани за срещи и обсъждане на важни теми с министрите, има подминаване от тяхна страна. Една от темите е цената на тока“, даде пример той.

„Утре цената на тока ще бъде три пъти по-висока от тази в Западна Европа. Утре ще бъде 467 лева за мегаватчас. Цената, по която НЕК предоставя ток на електроразпределителните дружества е 128 лева.

Да сравним 128 с 467 лева“, призова Велев и допълни, че имаме мощности, които биха печелили сега и не са натоварени.

„Имаме утвърден компенсаторен механизъм, но той не е започнал“, обясни представителят на работодателите.

Как да бъде конкурентен един бизнес, ако суровината му е три пъти по-скъпа от тази на неговите конкуренти в Западна Европа, запита той.

От 17 месеца българската индустрия е на спад, каза председателят на АИКБ.

Мироглед

✓ Васил Велев: Още август предприятията ще спрат да работят при тези цени на тока

"Предприятията ще спрат да работят при тези цени на тока. Това ще стане още август месец. Енергоемките фабрики не могат да произведат продукцията, която да е конкурентна на пазара". Това заяви **председателят на АИКБ Васил Велев** в предаването „Денят на живо“ по NOVA NEWS.

Той обясни, че няма тристранен диалог между работодатели, синдикати и правителство. „На нашите покани за срещи и обсъждане на важни теми с министрите, има подминаване от тяхна страна. Една от темите е цената на тока“, даде пример той.

„Утре цената на тока ще бъде три пъти по-висока от тази в Западна Европа. Утре ще бъде 467 лева за мегаватчас. Цената, по която НЕК предоставя ток на електроразпределителните дружества е 128 лева. Да сравним 128 с 467 лева“, призова Велев и допълни, че имаме мощности, които биха печелили сега и не са натоварени. „Имаме утвърден компенсаторен механизъм, но той не е започнал“, обясни представителят на работодателите.

Как да бъде конкурентен един бизнес, ако суровината му е три пъти по-скъпа от тази на неговите конкуренти в Западна Европа, запита той. От 17 месеца българската индустрия е на спад, каза председателят на АИКБ.

Икономически живот

✓ Бизнесът поиска подновяване на компенсациите за скъпия ток: разликите в цените са пагубни за икономиката

Българският бизнес за пореден път е принуден да заплаща колосални цени на електрическата енергия и то в условия на спад на поръчките, 17 поредни месеца с рив в промишленото производство и общо забавяне на икономическия

ръст. Тези събития се развиват на фона на проблеми с бюджетния дефицит и рискуват да подхранят нови инфлационни процеси.

Това се казва в писмо до премиера и председателя на парламента на АОБР, обединяваща най-големите работодателски организации – **АИКБ**, КРИБ, БСК и БТПП, по повод високите цени на тока.

Изтъква се, че въпросните цени, които са сред най-високите в Европейския съюз са пагубни за конкурентоспособността на българските икономика и индустрия както в рамките на ЕС, така и на трети пазари. Припомня се, че през изминалите години на високи цени на енергията, промишлеността в страната е оцеляла благодарение на компенсациите за цените на електрическата енергия, покриващи разликите между пазарната цена и стойността от 200 лв./MWh.

Разлики на цените в пъти са пагубни за цялата икономика на България, изтъкват от АОБР.

Според бизнеса възобновяването на компенсаторния механизъм е единственият начин за запазване на конкурентоспособността на предприятията спрямо основните им конкуренти и пазари в Европейския съюз, където цената на електроенергията е между 2 и 3 пъти по-ниска от българската. Обръща се внимание, че има драматичен спад в поръчките за голяма част от българските заводи, работещи за износ.

Премиерът и парламентарният шеф са призовани в спешен порядък да предприемете действия в съответствие с правомощията Ви за възобновяване на компенсаторния механизъм за цените на електроенергията за промишлените предприятия, в съответствие със ПЗР на Закона за бюджета.

В писмото си работодателите представят и данни за цените на електроенергията:

На пазарния сегмент „ден-напред“ постигнатата цена на електрическата енергия за ден на доставка 15 юли 2024 г. е 373,82 лв./MWh! Това е най-високата цена от началото на месеца. Самият месец юли е най-скъпият от началото на годината със средна цена за периода 1-15 юли от 249,15 лв./MWh! За сравнение, следващият най-скъп месец през настоящата година е м. юни с цена от 191,52 лв./MWh.

За първата половина на месеца, България е с четвъртата най-висока цена в Европейския съюз! Понастоящем по-скъпа е електроенергията само в Унгария (272,24 лв./MWh), Румъния (266,99 лв./MWh) и Гърция (251,25 лв./MWh). Цената в България е 2 пъти по-висока от тази в Чехия, 2,1 пъти по-висока от тази в Германия, 2,2 пъти по-висока от тази в Нидерландия, 2,3 пъти по-висока от тази в Австрия и 3,2 пъти по-висока от тази във Франция!

В допълнение, вечерните часове са изключително скъпи с цени в диапазона 600 – 1000 лв./MWh, а за 15 юли надхвърлят 1100 лв./MWh! Това са равнища, невиджани от енергийната криза през 2022 г.

Причините за тази конюнктура могат да се търсят в съчетание от фактори:

- Дефицит на електроенергия на някои от регионалните пазари (Унгария, Румъния);
- Намалени междусистемни преносни капацитети между страните в Югоизточна Европа;
- Износ на значителни количества електроенергия от региона към Украйна;
- Високи температури и недостиг на воден ресурс в региона;
- Непланов престой на АЕЦ „Козлодуй“, макар че включването на 6-и енергоблок засега не оказва положителен ценови ефект.

Подчертава се, че горепосочените фактори са извън контрола на пазарните участници, особено на потребителите

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ ЕК и ББР подписаха ново гаранционно споразумение

Българската банка за развитие и Европейската комисия подписаха споразумение за издаване на гаранция по програма InvestEU в размер на 40 млн. евро. Тя е в допълнение на издадената през 2023 г. гаранция на стойност 125 млн. евро, като с нея гаранцията достига 165 млн. евро. Това ще позволи отпускането на ресурс за малкия и средния бизнес в

страната, както и за устойчиви инвестиции на компаниите и домакинствата, в размер на над 2,5 млрд. лева (около 1,2 млрд. евро) чрез кредитиране от търговските банки.

Споразумението бе подписано от комисаря по икономика Паоло Джентилони, изпълнителния директор на ББР Илия Караниколов и Теодора Пешева – член на УС на банката. На събитието присъстваха още вицепремиерът и министър на финансите Людмила Петкова, министърът на иновациите и растежа Росен Карадимов, както и и.д. председателят на Надзорния съвет на ББР Деляна Иванова.

ББР бе акредитирана за прилагаш партньор по програма InvestEU през 2023 г. Банката е един от общо 17-те прилагаш партньори по програмата, преминали одитен процес, който им позволява да управляват европейски средства и бюджетни гаранции.

Целта на програмата е да спомогне за повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия чрез подкрепа за иновации, цифровизация, зелен преход и растеж. Като партньор по нея ББР ще съдейства за ускоряване на прехода на страната към кръгова, ресурсно ефективна и устойчива икономика.

През юли 2024 г. ББР стартира пазарни консултации сред търговските банки в страната за предлагане на два финансови продукта, насочени към малкия и средния бизнес, и за изграждане на устойчива инфраструктура. Ще бъдат създадени гаранционни програми за развитие на малките и средните предприятия, и техните планове за иновации и цифровизация. Предвидена е подкрепа за инвестиции в управление на отпадъците и водите, както и проекти за интермодален транспорт.

Гаранцията от ББР ще осигури възможността бизнесът да получи ресурс при по-ниски изисквания за обезпечение и по-подходящи ценови условия.

Програмата InvestEU осигурява на Европейския съюз стратегическо дългосрочно финансиране чрез привличане на частни и публични средства в подкрепа на устойчивото възстановяване и растеж. Тя спомага за мобилизирането на частни инвестиции в подкрепа на приоритетите на ЕС, като например Европейската зелена сделка и цифровия преход. InvestEU обединява под един покрив множеството финансови инструменти на ЕС, като прави финансирането на инвестиционни проекти в Европа по-лесно, по-ефективно и по-гъвкаво. Програмата се състои от три компонента: фонд InvestEU, консултантски център InvestEU и портал InvestEU. Фондът се реализира чрез финансови партньори, които ще инвестират в проекти, използвайки бюджетната гаранция на ЕС в размер на 26,2 млрд. евро. Цялата бюджетна гаранция ще подкрепи инвестиционните проекти на прилагашите партньори, ще увеличи капацитета им за поемане на риск и по този начин ще мобилизира най-малко 372 млрд. евро допълнителни инвестиции.

С подписването на гаранционното споразумение по програма InvestEU ББР стана и прилагаш партньор, което ѝ позволява да увеличи броя на финансовите посредници, чрез които да достигне до крайните получатели в приоритетни за ЕС и националната икономика области.

Гаранцията, която ББР ползва по програма InvestEU, ще може да се ползва както от възможностите по раздел "Държави членки", така и от тези по раздел "ЕС".

Българската банка за развитие е кредитна институция, която е 100% собственост на българската държава. Това е единствената българска банка, която освен директно, може да отпуска средства и чрез други кредитни институции. През 2024 г. Министерският съвет одобри нейната тригодишна стратегия за периода 2024 - 2026 г., която предвижда трансформацията ѝ в насърчителна банка, допринасяща за икономическия растеж и устойчивите инвестиции в подкрепа на малките и средни предприятия, на публичния сектор и в изпълнение на национални политики.

✓ По 1578 лв. първоначална помощ ще получат пострадалите при пожарите

По 1578 лв. първоначална помощ ще получат пострадалите при пожарите в страната, заяви министърът на труда и социалната политика Ивайло Иванов. Парите ще бъдат изплатени веднага след подаването на молби в Агенция "Социално подпомагане".

Отделно от това пострадалите при пожарите могат да подадат документи и пред общината за помощ от 2500 лв. по фонд "Социална закрила".

Хората, останали без дом, могат да кандидатстват за помощ и по фонд "Бедствия и аварии", но след като огнените стихии бъдат потушени окончателно. За хората, които нямат второ жилище, ще се търси място за временно настаняване в рамките на общината.

Министърът на вътрешните работи Калин Стоянов определи действията на отговорните институции като адекватни, включително и в село Воден.

"Фактът, че няма жертви и пострадали във Воден, говори, че е адекватна реакцията на всички на терен. Това беше огнище, което, за съжаление, не успяхме да локализираме и затова първоначално нямаше заплаха, но при много рязка смяна на вятъра, която се случи, цялото село е било обгърнато от пламъци от всички страни.

Тежка техника и хеликоптери от Чехия и Турция участват в гасенето на двата най-големи пожара - при пловдивското село Отец Паисиево и при ямболското село Воден.

Снощи от Турция е пристигнал един хеликоптер и тежка техника, която е прекосила границата и се е включила в потушаването на пожара в Ямболско. В момента техниката е в готовност и изчаква на границата при нужда отново да се включи.

Край Отец Паисиево се ограничава периметъра на пожара, но при възникване на силен вятър, обстановката може да се влоши отново. В гасенето помагат два хеликоптера, изпратени от Чехия.

Министърът на вътрешните работи Калин Стоянов поясни, че само с хеликоптери не може да се угаси горски пожар. Тяхната функция е да свалят пламъците ниско долу, където да ги потушат екипите на терен.

Тепърва ще се разследва кой е виновен за стихииите. По мнение на министъра става въпрос за небрежно и немарливо отношение на отделни граждани.

Калин Стоянов коментира и оставката, която му беше поискана от ПП-ДБ заради работата на МВР при справянето с пожарите.

"Пак ли? Аз вече загубих броя на това колко пъти ми е искана оставката от точно тези хора. Жалка история! Аз лично не мога да коментирам техните искания точно в този момент. Няма да си подам оставката. Хора, които вероятно са виждали огън, само когато гори клечка кибрит, да обясняват какво и как е трябвало да стане, не е коректно", заяви Стоянов.

✓ Избраха Урсула фон дер Лайен отново за председател на ЕК

Европейският парламент в Страсбург избра Урсула фон дер Лайен за втори мандат като председател на Европейската комисия. 401 евродепутати гласуваха "за", 284 - "против", а 15 се въздържаха. 361 гласа бяха нужни на Урсула фон дер Лайен, за да оглави Европейската комисия за втори път. Седем от бюлетините се оказаха невалидни.

В речта си, произнесена на английски, френски и немски, фон дер Лайен представи приоритетите си за следващите пет години начело на Еврокомисията. Постави фокус върху силната европейска икономика, сигурността и твърдата подкрепа за Украйна. Не пропусна да разкритикува и унгарския премиер Виктор Орбан.

Урсула фон дер Лайен - председател на ЕК: "Трябва да инвестираме повече в нашата сигурност и отбрана. Русия все още е в офанзива в Източна Украйна. Те разчитат на война на изтощението. Искат да направят така, че следващата зима да е още по-сурова от предишната. Русия разчита на това Европа и Западът да отслабят подкрепата си. И някои в Европа ѝ помагат. Преди две седмици премиер на държава от Европейския съюз отиде в Москва. Тази така наречена мирна мисия не беше нищо повече от политика на помиряване, чиста политика на помиряване."

Фон дер Лайен обеща да се придържа към целите на Зелената сделка, една от основните политики в първия ѝ мандат. Но обяви и нови мерки, които да помогнат на европейските индустрии да останат конкурентноспособни, докато инвестират в ограничаване на емисиите.

Урсула фон дер Лайен - председател на ЕК: "През първите сто дни на новия мандат ще предложа ново споразумение за чиста промишленост. То ще насочи инвестиции в инфраструктура и индустрия, по-специално за енергийно интензивните сектори. Ще предложа нов Европейски фонд за конкурентоспособност. Той ще бъде фокусиран върху общи и трансгранични европейски проекти, които ще стимулират конкурентоспособността и иновациите, по-специално в подкрепа на споразумението за чиста промишленост."

Фон дер Лайен обеща и мерки за селското стопанство и справянето с жилищната криза в Европа. Както и спиране на нелегалната миграция и опазване на външните граници на ЕС. Тя беше категорична, че няма да позволи на демагозите и екстремистите да унищожат европейския начин на живот. Центристките проевропейски групи приветстваха речта на германката и изразиха подкрепата си за нея.

Манфред Вебер - лидер на групата на Европейската народна партия: "Европейците искат демократична, а не радикална Европа. Искат от нас да работим заедно и да намираме компромиси, а не да разделяме хората, както правят Орбан, Льо Пен и Меланшон. Европейските искат обединена, а не разделена Европа...Подкрепата за Урсула фон дер Лайен е правилният избор."

Лидерите на новите крайнодесни и националистически политически формации се обявиха против втори мандат за фон дер Лайен.

Жордан Бардела - лидер на групата "Патриоти за Европа": "В момент, в който войната е на прага ни, съществува риск от икономически спад, от климатичните промени, от мигрантски натиск, в момент на предизвикателства от новите технологии и изкуствения интелект, нашето бъдеще минава през суверинитета и задължителната стратегическа автономия на Европа и нашите нации. Призовавам членовете на ЕП да направят така че, мандатът на госпожа Урсула фон дер Лайен да остане само един."

От крайната левица обявиха, че фон дер Лайен не трябва да иска доверието на парламента, а да бъде изправена на съд.

Във вторник Роберта Мецола беше преизбрана за председател на парламента на ЕС. Тя спечели изборите на първия тур на гласуването, където получи абсолютно мнозинство - 562 гласа от 699 подадени гласове (чрез тайно гласуване на хартиена бюлетина), сред двама кандидати. Тя ще продължи да ръководи ЕП през първите две години и половина от десетия законодателен мандат.

БНР

✓ Спад на строителството в ЕС през май, солиден ръст в България

Продукцията в строителния сектор на ЕС се понижи през май, като в същото време отбеляза добро нарастване в България след два месеца на спад, показват данни на Евростат.

Строителството в ЕС се понижи с 1% спрямо април, когато отбеляза стагнация на нивата от март, докато в рамките на еврозоната продукцията в строителството се сви през май с 0,9% след понижение с 0,4% месец по-рано и спад с 0,6% през март.

Най-силен спад през май отбеляза строителството в Чехия (спад с 5,1%), Румъния (с 4,1%) и Унгария (с 3,8%), докато най-солиден ръст на продукцията в строителството беше отчетена във Финландия (повишение с 1,9%), България (с 1,1%), Белгия (с 0,3%) и Испания (с 0,3%).

Спрямо година по-рано продукцията в строителния сектор на ЕС се сви за четвърти пореден месец, спадайки през май с 2,5%, а в рамките на еврозоната строителството също отбеляза понижение за четвърти пореден месец, намалявайки с 2,4% - най-солиден спад февруари 2021 г. насам.

Най-силен спад на годишна база на строителството през май беше отчетен в Швеция (понижение със 7,5%), Словения (със 7,4%) и Германия (със 7,0%), докато най-солидно повишение отбеляза строителството в Унгария (ръст със 7,3%), България (с 4,4%) и Дания (с 1,1%).

Според същото проучване на Евростат, строителството в България през май нарасна с 1,1% спрямо април, след като през всеки от предходните два месеца се сви с по 0,3 на сто.

Продукцията в българското строителство на годишна база пък нарасна през май с 4,4% след повишение с 3,1% през април. Това е най-солидното нарастване на продукцията в строителството в нашата страна от декември 2021 г. насам.

✓ Кохезионните фондове на ЕС се нуждаят от фундаментално преустройство

Финансовият инструмент на Европейския съюз в размер на 392 млрд. долара за изглаждане на различията между победните и по-богатите страни от 27-членния блок се нуждае от основен ремонт, сочи доклад на германския икономически институт ZEW, цитиран от Блумбърг.

Така наречените кохезионни фондове, които са една от най-големите опори във финансите на ЕС и съставляват почти една трета от бюджета за 2021-2027 г., бяха обсъдени тази седмица, като германският министър на финансите Кристиан Линднер представи проучването в Брюксел. Последвалата дискусия предполага, че предстоящите преговори за бюджета на ЕС за 2028-2034 г. ще бъдат разгорещени.

В 14 глави докладът посочва "неефективно" използване на кохезионните фондове и непостигане на целта за намаляване на неравенствата. На фона на нарастването на други геополитически и икономически предизвикателства, като войната в Украйна и необходимостта от декарбонизация, авторите на доклада твърдят, че харчовете се сблъскват с "по-спешни алтернативни нужди от разходи".

Домакинствата с високи умения и по-високи доходи печелят повече по отношение на работни места и доходи, което води до разширяване на неравенствата в регионите, установява проучването. Тъй като субсидиите отиват и в по-богатите региони, авторите твърдят, че на настоящата политика липсва фокус.

Други глави от доклада на ZEW посочват само умерени краткосрочни ефекти върху намаляването на регионалните различия и намаляването на маргиналните ефекти. Обяснение за липсата на ефективност е различната способност за

усвояване на средства, която зависи от административния капацитет, особено по отношение на наличието на човешки капитал и устойчивостта на институциите.

Констатациите в доклада подчертават, че европейските фондове изместват публичните инвестиции на държавите на национално ниво, нарушавайки така наречения принцип на допълняемост на ЕС, но успяват да привлекат частни средства. Критикува се и липсата на безпристрастна и сравнима оценка на използването на средствата.

При представянето на доклада в понеделник Линднер нарече политиката на сближаване (на кохезия) "свърхфинансирана" и обърна внимание на факта, че са усвоени само 5% от наличните средства в бюджета за 2021-2027 г.

Говорейки на същото събитие, напускащият еврокомисар по въпросите на сближаването и реформите Елиза Ферейра контрира, че предвид конкуренцията от Китай и САЩ е необходим пълният потенциал на всички региони на ЕС, като обеща да се продължи финансирането на политиката на сближаване.

Икономистът Ларс Фелд, който съветва Линднер относно фискалната политика, допринесе с глава за доклада, който като цяло е доминиран от автори, които са мъже и германци. Няколко от тях също споделят т. нар. "ястребова позиция" на финансовото министерство (за по-ограничени разходи).

Попитан за проучването на ZEW, унгарският министър на финансите Михали Варга каза, че темата за политиката на сближаване ще бъде приоритет за унгарското председателство на ЕС.

✓ МАЕ има за цел да стабилизира цените на втечения газ с план за споделяне на информация

Международната агенция по енергетика (МАЕ или IEA) се стреми да създаде механизми за стабилизиране на цените на природния газ и да улесни продажбата на излишните доставки на нуждаещи се страни, тъй като руската война в Украйна продължава да притиска световния пазар, съобщи преди дни новинарската агенция Nikkei Asia.

Пазарът на втечен природен газ (LNG) е по-малък от този на суровия петрол, като голяма част от горивото се продава в извънпазарни сделки. LNG, който е от решаващо значение за енергийните нужди на страни като Япония, също е по-труден за съхранение, което води до по-голяма нестабилност на цените.

МАЕ обяви, че още тази година ще създаде орган, който да споделя и анализира информацията относно закупуването и очакваното търсене на природен газ в различни страни и да издава препоръки към 31-те страни членки на базираната в Париж агенцията.

Членовете на МАЕ, които включват САЩ, Япония и големи европейски страни, са отговорни за около 40% от световното потребление на газ през 2023 г., според британската индустриална група Energy Institute. По-голямата прозрачност на тяхното предлагане и търсене на синьото гориво може да подобри предвидимостта, като ограничи прекомерната нестабилност на цените на LNG и намали разходите за доставки.

МАЕ също така ще обмисли изграждането на рамка за членовете с излишни доставки за споделяне на LNG по време на извънредни ситуации със страни, изправени пред недостиг.

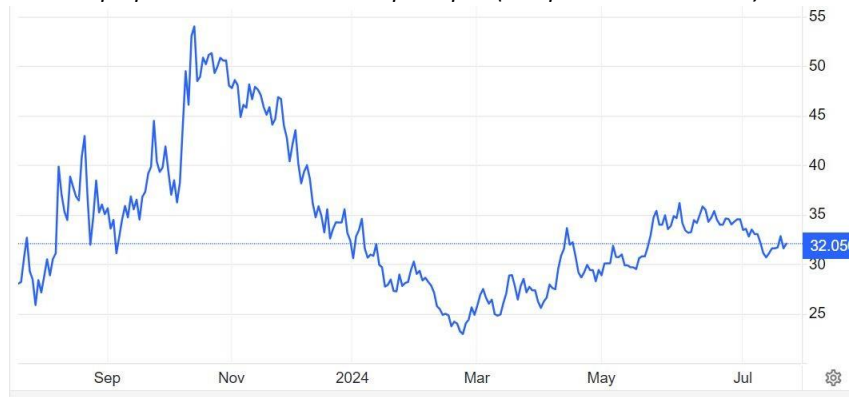
Много европейски страни складираат природен газ, използвайки подземни хранилища в стари газови находища. Рамката може да позволи на тези съоръжения да подписват споразумения за доставка на страни, които разчитат изцяло на внос, като Япония, където правителството насърчава частния сектор да осигури допълнителни доставки на LNG в случай на криза.

Природният газ отделя по-малко въглероден диоксид от въглищата и е доста силно търсен в страни, полагащи усилия за декарбонизация, като САЩ и Япония. Въпреки, че от началото на годината цените на втечения газ паднаха далеч под рекордните им върхове, достигнати след началото на руската инвазия в Украйна през 2022 г., настоящите цени на LNG са повече от два пъти по-високи от средните за последните пет години.

Докладът на МАЕ в началото на годината за газовия пазар отчете цена на газовите фючърси на нидерландския хъб TTF, европейския еталон, на 2,5 пъти на средната между 2016 г. и 2020 г. Азиатските спот цени на LNG пък бяха над два пъти над средните за същия период.

Междувременно, през днешната търговия газовите TTF фючърси се търгуват около нивото от 32 евро за мегаватчас (MWh), оставайки близо до най-ниските си нива от средата на май, поради достатъчно високите нива на съхранение в Европа и намалено регионално търсене.

Графика на газовите TTF фючънси (в евро за мегаватчас)

В момента газовите хранилища в ЕС са пълни средно на около 80% по време на летни пикове. Газовите потоци от Норвегия се възобновиха стабилно, без необходимост от неочаквана поддръжка на съоръженията поради ваканционния сезон.

Нарастването на производството на енергия от вятърни паркове също спомогна за намаляване на търсенето на газ от електроцентралите.

Въпреки това, потенциални рискове като намалени руски газови потоци по тръбопровода през Украйна или скок в търсенето на газ в Европа могат да доведат до увеличение на цената.

От особен интерес е ситуацията в голямото съоръжение за втечен газ Freeport в Тексас, САЩ, където операциите бавно се възобновяват след спиране преди урагана "Берил". В същото време планираната поддръжка на френския LNG терминал Montoir беше удължена до 1 август, отлагайки предишната дата за рестартиране на 22 юли.

Мениджър

✓ Бюджетната комисия одобри актуализация на бюджета на МС заради приоритетни общински проекти

С 19 гласа "за" членовете на парламентарната Комисия по бюджет и финанси одобриха на първото си заседание предложението на Министерския съвет за изменение на Закона за държавния бюджет. Промяната се налага заради актуализирания с 271 нови приоритетни проекта по Инвестиционните програми на общините до 2529 общо.

Кметовете на общини могат да променят приоритетните си проекта в инвестиционните им програми в срок до 31 март, до 30 юни и до 30 септември 2024 г. Бюджетът на програмата вече беше прегласуван през април, с изтичането на първия краен срок.

С изменението на Инвестиционната програма за общински проекти прогнозният размер на проектите за целия период става 6,226 млрд. лв., от които 4,553 млрд. лв. за 2024 г., а от тях 747,54 млн. лв. средства по ЕС проекти, или 3,8 млрд. лв. без тях, предаде БТА.

✓ Четири български проекта - укрепване на Дунав, паркинги и жп станции, са одобрени по механизма за свързване на Европа

Европейската комисия одобри четири български проекта по Механизма за свързване на Европа 2021-2027. Това стана ясно по време на редовното заседание на Комитета по МСЕ, което се проведе в Брюксел. Общата им стойност е почти 169 млн. евро, от които малко над 143 млн. евро е финансирането от Кохезионен пакет на Механизма.

Зелена светлина от Европейската комисия получи съвместния българо-румънски проект FAST Danube 2. Той е подготвен в партньорство между България и Румъния и включва драгажни и укрепителни дейности в общата част на реката, така че да се гарантират добри условия за корабоплаване 340 дни в годината. С проекта значително ще се подобри свързаността на Дунавския регион и ще се улесни движението на товари и пътници по основната TEN-T мрежа. Общата му стойност е почти 112 млн. евро, от които 95 млн. евро са европейски средства.

Приблизително 27 млн. евро е одобреното европейско финансиране за проект „Безопасна и сигурна мрежа от паркинги за тежкотоварни превозни средства за постигане на интелигентна мобилност в България“ на Сдружение „Аутомотив Клъстер България“. Проектът поставя началото на мрежа от паркинги в страната, свързани с електронна система за резервации, която ще позволява на компаниите по-добре да планират своите пътувания и престой в България. Той включва изграждането на четири нови паркинг зони с шест паркинга и общ капацитет от 426 паркоместа

за тежкотоварни автомобили. Те ще са разположени в областите София, Перник и Пазарджик, като тази мрежа ще бъде поетапно надградена. Очаква се проектът да стартира през септември тази година и да приключи до февруари 2027 г.

Сред одобрените инвестиции са и два проекта в железопътния сектор. За модернизация на тягови подстанции Червена вода и Хитрино са отпуснати 12,4 млн. евро на НК „Железопътна инфраструктура“. Вторият проект е за развитие на железопътната мрежа на територията на пристанищни терминали „Бургас-Изток 2“ и „Бургас-Запад“. Той включва изграждането на около 4 км нови жп линии и нова разпределителна гара на пристанището. С увеличаването на капацитета на жп линиите в бургаското пристанище значително ще се подобрят връзките между железопътния и морския транспорт.

✓ **Енергийният сектор поведе европейските акции нагоре, докато се чака решението на ЕЦБ за лихвите***

Водещите европейски борсови индекси регистрираха повишения в ранната търговия в четвъртък, подкрепени от доброто представяне на енергийни сектор, като вниманието продължава да е насочено основно върху решението на Европейската централна банка за лихвените проценти, което трябва да бъде обявено по-късно през деня, пише Ройтерс.

Общоевропейският индекс STOXX 600 отчете ръст от 2,07 пункта, или 0,4%, до 516,9 пункта. Бенчмаркът е на път да сложи край на серия от три поредни сесии на спад. Германският показател DAX се повиши с 28,99 пункта, или 0,16%, до 18 466,29 пункта. Водещият индекс на Лондонската борса FTSE 100 напредна с 65,77 пункта, или 0,8%, до 8 253,23 пункта. Френският измерител CAC 40 записа ръст от 40,56 пункта, или 0,54%, до 7 611,37 пункта.

Индексът SXEP, включващ петролните и газови компании, напредна с 0,89%, проследявайки по-високите цени на суровия петрол.

Печалбите бяха ограничени от понижението с 0,21% на технологичния индекс SX8P, след като секторът продължи движението си в посока надолу на фона на опасенията около по-строгите търговски правила срещу износа на американски технологии за Китай.

„В Европа има и безпокойство, че администрацията на Тръмп може да влоши международната търговска среда и търговските отношения. И това е безпокойство не опира само до ASML и акциите на производителите на чипове“, коментира Ипек Озкардеская, старши анализатор на Swissquote Bank.

Инвеститорите също очакваха решението на ЕЦБ за лихвените проценти, като според прогнозите централната банка ще запази ставките непроменени, но в същото време ще сигнализира, че следващият ѝ ход ще бъде под формата на понижение.

Въпреки че поредица разочароващи корпоративни отчети и търговски опасения задържаха STOXX600 на ниски нива тази седмицата, очакванията за облекчаване на лихвените проценти тази година привлякоха вниманието на инвеститорите.

Акциите на ABB поевтиняха с 5,78%, въпреки че швейцарската инженерна група отчете малко по-добра от очакваната печалба за второто тримесечие в рамките на последния доклад под ръководството на напускащия главен изпълнителен директор Бьорн Розенгрин.

Цената на книгата на Publicis скоочи с 4,37%, тъй като френската рекламна група подобри насоките си за органичен растеж, след като финансовите ѝ резултати за второто тримесечие надминаха очакванията.

Акциите на Essity поскъпнаха с 4,25%, след като шведският производител на хигиенни продукти отчете основни печалби за второто тримесечие над прогнозите.

Цената на книгата на финландския производител на телекомуникационно оборудване Nokia се понижи 6,4%, тъй като компанията отчете 32% спад на тримесечната печалба.

Акциите на Husqvarna се сринаха с 13,98% до дъното на STOXX 600, след като шведската компания отчете спад от 9% в продажбите през второто тримесечие поради предпазливите потребителски разходи.

Разнопосочна търговия на Уолстрийт

Американските борсови индекси записаха смесени резултати в сряда, като S&P 500 и Nasdaq Composite се оцветиха в червено, тъй като ротацията на скъпите технологични акции към по-чувствителни към лихвите книжа продължи, пише Си Ен Би Си.

Промишленият индекс Dow Jones отчете ръст от 243,6 пункта, или 0,59%, до 41 198,08 пункта, прескачайки за първи път границата от 41 хил. пункта. Широкообхватният показател Standard & Poor's 500 се понижи със 78,93 пункта, или 1,39%, до 5 588,27 пункта. Индексът на високотехнологичните дружества Nasdaq регистрира спад от 512,42 пункта, или

2,77%, до 17 996,92 пункта. Това беше най-лошата сесия за индекса от декември 2022 г. и първият случай, в който той приключва търговията под прага от 18 хил. пункта от 1 юли насам.

Dow беше подкрепен от поскъпването на акциите на UnitedHealth с 4,45%, следвайки повишение на рейтинга на Уолстрийт на фона на силния финансов отчет на компанията за последното тримесечие.

От друга страна, на S&P 500 и Nasdaq натежа продължаващото отдръпване на инвеститорите от технологичните акции. Това е обрат след чудовищния скок на технологичните акции тази година на фона на манията по изкуствения интелект. Всъщност сесията в сряда беше първата от 2001 г. насам, в която Nasdaq отчете загуба от над 2,5%, докато Dow регистрира печалба. В рамките на S&P 500 най-лошо се представиха секторите на информационните технологии и комуникационните услуги.

Акциите на Meta, Netflix, Microsoft и Apple поевтиняха съответно с 5,68%, 1,35%, 1,33% и 2,53%

Акциите на компаниите от сектора на полупроводниците също бяха под натиск, след като Блумбърг съобщи, че администрацията на Байдън обмисля по-строги търговски ограничения, ако компаниите продължат да предоставят на Китай достъп до технологии, произведена в САЩ. Цените на книгата на Nvidia и регистрирани в САЩ акции на Taiwan Semiconductor се понижиха съответно с 6,62% и 7,985.

Тази ротация далеч от технологиите идва в момент, когато търговците са по-оптимистично настроени по отношение на намаленията на лихвените проценти, което би трябвало да е от полза за компаниите с малки пазарни капитализации и компаниите с по-високи разходи за финансиране. Фючърната търговия с фондове на Фед предполага голяма вероятност централната банка да понижи лихвите през септември, според инструмента FedWatch на CME.

Смесени резултати в Азия

Индексите на водещите фондови пазари в Азиатско-тихоокеанския регион не намериха единна посока в четвъртък, като акциите, свързани със сектора на полупроводниците, се понижиха на фона на доклади за по-строги експортни ограничения от САЩ и коментарите на бившия американски президент Доналд Тръмп, които повишиха геополитическото напрежение, предаде Си Ен Би Си.

Водещият индекс на Токийската фондова борса Nikkei 225 отчете спад от 971,34 пункта, или 2,36%, до 41 126,35 пункта. Акциите на Токуо Electron, която доставя материали на Taiwan Semiconductor Manufacturing Company, поевтиняха с 8,75%. Други акции, свързани с производството на чипове, като тези на Advantest и Organo, поевтиняха съответно с 4,92% и 3,13%.

На пазара се отразиха и данните, че износът на Япония е нараснал с 5,4% на годишна база през юни, което представлява сериозно забавяне в сравнение с майското ниво от 13,5%. Вносът е нараснал с 3,2% на годишна база в сравнение с 9,5% през май.

Търговският баланс на Япония се обърна от дефицит от 1,2 трлн. йени (7,7 млрд. долара) през май до излишък от 224 млрд. йени.

В континентален Китай бенчмаркът Shanghai Composite се повиши с 14,28 пункта, или 0,48%, до 2 977,13 пункта, докато индексът Shenzhen Composite напредна с 5,3 пункта, или 0,33%, до 1 604,9 пункта. Хонконгският показател Hang Seng записа ръст от 39 пункта, или 0,22%, до 17 778,41 пункта.

В Южна Корея индексът Kospi се понижи с 18,94 пункта, или 0,67%, до 2 824,35 пункта. Въпреки това акциите на Samsung Electronics поскъпнаха с 0,23%.

Австралийският бенчмарк ASX 200 регистрира спад от 21,4 пункта, или 0,27%, до 8 036,5 пункта, след като данни показаха, че сезонно коригираното ниво на безработица в страната се е повишило до 4,1% през юни, което е увеличение с 0,1 процентни пункта спрямо май.

У нас

Индексите на Българската фондова борса (БФБ) регистрираха смесени резултати в ранната търговия. Основният индекс SOFIX отчете спад от 0,10 пункта, или 0,01%, до 866,28 пункта. BGBX40 се понижи с 0,06 пункта, или 0,04%, до 169,92 пункта. BGTR30 напредна с 0,48 пункта, или 0,06%, до 859,41 пункта. BGREIT записа ръст от 0,08 пункта, или 0,04%, до 191,28 пункта.

[Business.dir.bg](https://business.dir.bg)

✓ Доларът стабилен спрямо основните валути в очакване на решения от ЕЦБ за лихвите

Обменният курс на щатския долар леко нараства спрямо основните световни валути в очакване на решения за лихвите от Европейската централна банка (ЕЦБ). Апетитът за риск на инвеститорите силно отслабна след закана на Доналд

Тръмп да санкционира производители на чипове от Китай и Тайван, ако спечели президентските избори, като много анализатори определиха това като предупреждение за търговска война.

Още по темата

Вниманието на инвеститорите ще бъде насочено към днешното заседание на Европейската централна банка (ЕЦБ) по-късно през деня, където се очаква централната банка да задържи трите си лихви на същото ниво, след като през юни за пръв път намали лихвите с 0.25 процента. Затова коментарите на членовете на Управителния съвет ще бъдат от решаващо значение за определяне кога ще дойде следващото намаление на лихвите, вкл. и на управителя Кристин Лагард на пресконференция след срещата.

Пазарните участници виждат почти нулев шанс за ново намаление на лихвените проценти в четвъртък, но оценяват възможността за подобно движение през септември на около 80%. Прогнозата е също така, че ЕЦБ ще намали лихвите още веднъж през декември.

По-широките рискови настроения също пострадаха, след като републиканският кандидат за президент Доналд Тръмп каза в сряда, че Тайван "взе около 100% от нашия бизнес с чипове" и трябва да плати на САЩ за защитата си, тъй като не дава нищо на страната.

Инвеститорите изцяло се ориентират към намаление на лихвените проценти с 25 базисни пункта в САЩ през септември, след като членове на борда на Федералния резерв на САЩ (Фед-централната банка на страната) казаха в сряда, че централната банка на САЩ е "по-близо" до намаляване на лихвените проценти, цитирайки напредъка в намаляването на инфлацията близо до целта си от 2%. Следващото заседание на Фед ще е на 30-31 юли.

Това подкрепи долара, а еврото остана под натиск, въпреки, че е близо до четиримесечния връх, който достигна в сряда. Британският паунд също спадна, но запази позиция близка до едногодишния връх, пробит в предишната сесия. Общата валута се понижи с 0.07% до 1.0931 долара спрямо 1.0939 в края на предходната сесия.

Британският паунд също се понижи с 0.07% до 1.3000 долара в сравнение с 1.3009 при затваряне на търговията предишния ден.

Индексът DXY, който измерва съотношението на щатския долар спрямо шест основни конкурента (евро, швейцарски франк, японска йена, канадски долар, британски паунд и шведска крона) нарасна с 0.13%. В същото време по-широкият WSJ Dollar Index, в който са включени 16 валути, се повиши с 0.06%*.

Въпреки това, индексът DXY се задържа около 103.7 в четвъртък, движейки се близо до най-ниските си нива от четири месеца, тъй като търговците вече са убедени, че Федералният резерв ще намали лихвените проценти многократно тази година. Членове на борда на Фед направиха мрачни изявления тази седмица, като председателят на Джером Паул каза, че последните данни "добавят донякъде увереност", че инфлацията ще се върне към целта и че централната банка няма да чака инфлацията да достигне 2%, преди да намали лихвите.

Инвеститорите сега очакват седмичните данни за обезщетение на молбите за безработица в САЩ в четвъртък, за да преценят здравето на пазара на труда. Междувременно доларът се стабилизира след загубите си спрямо йената в началото на седмицата, което анализаторите приписват на по-нататъшната намеса на японските власти, като в резултат японската валута достигна шестседмичен връх спрямо долара. В четвъртък, обаче, японската йена се срина с 0.28% до 156.07 йени спрямо 155.64 йени предишния ден. Според Ройтерс, данните на Японската централна банка предполагат, че Токио може да е купил близо 6 трилиона йени миналата седмица, за да вдигне крехката йена далеч от 38-годишните дъна, в които се е вкоренила от началото на месеца.

Йената спадна с 9.5% спрямо долара тази година, тъй като голямата разлика в лихвените проценти между САЩ и Япония тежи, създавайки доходносна възможност за търговия, при която търговците заемат йени на ниски лихвени проценти, за да инвестират в активи на доларова цена за по-висока възвръщаемост. Анализаторите обаче казват, че предполагаемите ходове на Токио от миналата седмица може да накарат търговците да отменят някои от позициите си.

Стоковите валути, които традиционно спадат при скъп долар, потвърдиха това неписано правило. Австралийският и новозеландският долари, които са силно зависими от търговията на двете страни с Китай, спаднаха съответно с 0.15% до 0.6741 щатски долара за един "австралиеца" и с 0.10% до 0.6074 американски долара за едно "киви".

Другите две стокови валути, които са силно зависими от цените на петрола, канадският долар и норвежката крона се понижиха съответно с 0.04% до 1.3673 канадски долара за един американски и с 0.12% до 10.7342 крони за един щатски долар. Фючърсите на американския лек петрол (WTI) с доставка до 22 юли поскъпнаха с 1.13% до 83.79 долара за барел, а на търгувания предимно в Европа Brent с доставка до 31 юли нараснаха с 0.79% до 85.75 долара за барел.*

✓ Зелена светлина за втората когенераторна инсталация в „Топлофикация Перник“

След като през миналата година "Топлофикация Перник" официално въведе в експлоатация първата си когенераторна инсталация, от дружеството бяха обявили, че ще работят активно за увеличаване на дела на природния газ в енергийния микс. Оказва се, че действително се работи усърдно по заместването на въглищата с по-щадящи за околната среда източници на енергия.

От "Топлофикация Перник" обявиха, че са получили зелена светлина и от институциите за строителство на когенераторна инсталация №2. Към момента дружеството притежава валидно разрешително за строеж за новото съоръжение, както и е избран изпълнител за строителните дейности по изграждането на самото хале и последващото монтиране новите 2 броя когенератори. Съвсем скоро предстои откриването на строителната площадка и стартиране на същинските дейности по осъществяването на поредния амбициозен проект, ръководен от експертите на дружеството.

Само за строителството на халето, в което ще бъдат поставени новите съоръжения, както и инсталирането им, дружеството прогнозира, че ще инвестира около 7 милиона лева без ДДС.

Втората когенерационна инсталация ще се състои от 2 когенерационни модула, докато във вече функциониращата, енергия произвеждат 3 модерни съоръжения от същия тип. Съвсем скоро петте когенератора ще осъществяват комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия. От дружеството уточняват, че всеки един от когенерационните модули ще бъде независим и ще може да работи самостоятелно, което ще позволи производство на енергия по график, дори и при авария на някое от съоръженията.

След края на отоплителния сезон от дружеството обявиха, че извън периодите с висока аварийност, преминават на работа единствено на природен газ в летните месеци. Увеличаването на дела на съоръженията, използващи синьото гориво, също ще благоприятства този процес. С влизането в работен режим на втората когенерационна инсталация от дружеството планират да използват въглища единствено в по-студеното време през зимните месеци.

Изграждането на втората когенерационна инсталация в "Топлофикация Перник" е поредната стъпка от плана за енергийна трансформация на дружеството. В съответствие със зеления курс, поет от Европейския съюз, дружеството инвестира в значително намаляване на въглеродните емисии и подобряване на въздействието върху околната среда при производството на енергия.

3e-news.net

✓ Очаквано ЕЦБ замрази трите си основни лихви

Управителният съвет взе решение да запази непроменени трите основни лихвени процента на Европейската централна банка (ЕЦБ) на днешното си заседание, съобщи на сайта си банковият регулатор на еврозоната.

Трите лихви се замразяват

Да припомним, че на предишното си юнско заседание УС на ЕЦБ намали за пръв път от 2019 година лихвите си. Считано от 12 юни трите лихви спаднаха съответно до: 3.75% по депозитното улеснение (лихвата, която банките получават по овърнайт депозитите си в централната банка); 4.25% по основните операции по рефинансиране (когато банките заемат средства от ЕЦБ за срок от една седмица); 4.50% по пределно кредитно улеснение (лихвата, която банките плащат, когато заемат овърнайт средства от ЕЦБ).

Като основен аргумент за „замразяването“ се посочва, че постъпващата информация в общи линии подкрепя предишната му оценка за средносрочната перспектива за инфлацията. Макар че през май някои показатели за основната инфлация отбелязаха леко повишение поради еднократни фактори, повечето измерители останаха стабилни или се понижиха леко през юни.

В периода юли 2022 г. - септември 2023 г. ЕЦБ вдигна лихвите си с общо 4.5 процента с цел да забави високата инфлация в еврозоната, която през октомври 2022 г. достигна връх от 10.6 на сто, измерена спрямо хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ).

От ЕЦБ уточняват, че според очакванията инфлационното въздействие на силния ръст на заплатите е било смекчено от печалбите. Паричната политика поддържа рестриктивни условията за финансиране. Същевременно вътрешният ценови натиск остава силен, инфлацията при услугите е висока и общата инфлация вероятно ще се задържи над целевото равнище през по-голямата част от следващата година, допълват от борсовия регулатор.

Управителният съвет ще продължи да прилага основан на данните подход, заседание по заседание, когато определя подходящото ниво и продължителност на рестриктивността. По-специално, решенията му за лихвените проценти ще се основават на оценката му за перспективата за инфлацията въз основа на постъпващите икономически и финансови

данни, динамиката на основната инфлация и силата на трансмисионния механизъм на паричната политика. Управителният съвет не се ангажира предварително с определена траектория на лихвените проценти.

Според анализатори, ръководството на ЕЦБ традиционно се опитва да промени валутния курс на срещи, които са придружени от публикуване на актуализирани макроикономически прогнози, като следващата такава среща ще се проведе през септември. Заради това и очакванията са тогава да има ново намаление на трите лихви с 0.25 процента.

Портфейлите на двете програми за изкупуване на активи продължават да намаляват

Според съобщението на ЕЦБ, портфейлът по Програмата за закупуване на активи (APP) намалява с премерен и предвидим темп, тъй като евросистемата вече не реинвестира погашенията по главници на ценните книжа с настъпващ падеж. По другата Програма за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия (PEPP), УС на ЕЦБ възнамерява да прекрати реинвестициите в края на 2024 г., което означава, че ще я закрие. Аргументът е, че евросистемата вече не реинвестира в пълен размер погашенията по главници на ценните книжа с настъпващ падеж, придобити по PEPP, с което се намалява нейният портфейл със средно 7,5 млрд. евро на месец.

В съобщението се подчертава, че УС на ЕЦБ ще продължи да подхожда гъвкаво към реинвестирането на изплащанията, ставащи дължими в портфейла по PEPP, така че да противодейства на свързаните с пандемията рискове за трансмисионния механизъм на паричната политика.

Операции по рефинансиране

В хода на процеса, в който банките изплащат заети в целевите операции по дългосрочно рефинансиране средства, Управителният съвет ще подлага на редовна оценка как целевите операции по кредитиране и протичащото изплащане допринасят за неговата позиция по паричната политика.

В заключение се казва, че УС на ЕЦБ има готовност да коригира всички свои инструменти в рамките на мандата си, за да осигури връщане на инфлацията на целевото равнище от 2% в средносрочен план и да запази гладкото функциониране на трансмисионния механизъм на паричната политика.

Първа реакция на пазарите

Двойката евро/долар се търгува за 1.0933 долара спрямо 1.0940 в края на предишната сесия, така първата реакция на еврото е минимална загуба с 0.07%, докато общият европейски индекс на най-ликвидните компании в Западна Европа Stoxx Europe 600 реагира позитивно, като регистрира ръст за броени минути с 0.4 на сто.*

*Валутните курсове и котировките на акциите са актуални към 16:00 часа българско време, източници Ройтерс и TradingEconomics.

✓ Понижение и стабилизиране на цените по енергийните борси на Югоизточна Европа за петък 19 юли

Румънската енергийна борса OPCOM затвори сегмента „Ден напред“ при цена от 193,15 евро/мвтч за базова енергия. Това сочат данните на борсата за 19 юли 2024 г. Пиковата цена ще бъде 176,99 евро/мвтч, а извънпиковата ще бъде 209,31 евро/мвтч. Най-високата цена от 879,46 евро/мвтч ще бъде в 21 ч. Най-ниска ще бъде цената в 13 ч и тя ще бъде 62,63 евро/мвтч. Търгуваните обеми базова енергия ще бъдат 66 676,6 мвтч.

На гръцката енергийна борса HENEX средната цена за базова енергия на 19 юли ще бъде 159,14 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 485 253,29 мвтч. Максималната цена ще е 653,56 евро/мвтч и тя ще е в 21 ч. Минималната цена ще бъде в 13 ч и тя ще бъде 62,63 евро/мвтч.

При унгарската енергийна борса HUPX цената на базовата енергия за 19 юли е 176,93 евро/мвтч. Пиковата цена ще бъде 155,05 евро/мвтч. Най-високата цена от 810,66 евро/мвтч ще бъде в 21 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 13 ч и тя ще бъде 57,97 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 98 116,9 мвтч.

Базовата цена на електроенергията за 19 юли на Словашката енергийна борса е 133,18 евро/мвтч. Най-високата цена от 975,90 евро/мвтч ще бъде в 21 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 13 ч и тя ще бъде 54,56 евро/мвтч.

Базовата цена на електроенергията на Чешката енергийна борса е 74,96 евро/мвтч. Най-високата цена от 114,95 евро/мвтч ще бъде в 7 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 20 ч и тя ще бъде 9,60 евро/мвтч.

На Австрийската енергийна борса цената за базова енергия за 19 юли е 78,25 евро/мвтч. Пиковата цена ще е 64,00 евро/мвтч. Търгуваният обем при базовата енергия е 38 586,0 мвтч. Най-висока се очаква да бъде цената в 7 ч и тя ще достигне 109,28 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 13 ч и тя ще бъде 42,41 евро/мвтч.

На Германската енергийна борса цената за базова енергия е 85,90 евро/мвтч на 19 юли. Пиковата цена ще бъде 68,49 евро/мвтч. Търгуваните обеми при базовата енергия са 745 295,4 мвтч. Най-висока ще бъде цената в 21 ч и тя ще достигне 190,46 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 15 ч и тя ще бъде 36,20 евро/мвтч.

На италианския енергиен пазар електроенергията на сегмента „Ден напред“ за 19 юли и ще се продава за 125,21 евро/мвтч за базова енергия.

✓ Светът няма да постигне екологичните си цели без по-чисти самолети до 2035 г.

Според проучване, публикувано в четвъртък, авиационната индустрия не разполага с достатъчно време, за да въведе по-чисти самолети, необходими за премахване на нетните въглеродни емисии от въздушния транспорт до 2050 г.

В доклада на Международния съвет за чист транспорт се казва, че за да може авиацията да постигне целта си за средата на века, е необходимо до около 2035 г. да се появят нови модели, които да не отделят никакви емисии на въглероден диоксид през десетилетията на експлоатация.

В заключенията си, публикувани преди международното авиошоу във Фарнбъро следващата седмица, изследователската група по въпросите на изменението на климата призовава производителите на самолети да ускорят плановете си за разработване на самолети с нулеви емисии, особено такива, задвижвани с водород. Проучването подчертава продължителния с десетилетия жизнен цикъл на търговските самолети - фактор, който допринася за превръщането на авиацията в една от най-трудните индустрии за декарбонизация.

„Типичният самолет е в експлоатация около 25 години“, каза изследователят от ICCT Супраджа Кумар, водещ автор на проучването.

„Ако искаме авиокомпаниите да бъдат с нулево нетно потребление до 2050 г., трябва да имаме самолети, които да не изгарят ископаеми горива през целия си живот, започвайки от 2035 г.“

Според ICCT до момента на пенсионирането им пътническите самолети, които са в експлоатация от 2023 г., се очаква да отделят около половината от емисиите на въглероден диоксид, налични в рамките на целта за нулево нетно потребление в средата на века. Новите самолети ще изразходват останалата част до 2032-2037 г., в зависимост от това колко бързо индустрията ще възприеме устойчиви смеси от авиационни горива и други горивно-ефективни технологии.

Основните самолети от семейството A320neo на Airbus SE и конкурентният Boeing Co. 737 Max са сертифицирани да летят с 50% смес от устойчиво авиационно гориво, като целта е да се достигне 100% до края на това десетилетие.

И двамата самолетостроители планират да въведат заместители с подобрена аеродинамика и по-ефективни двигатели - Airbus се насочва към втората половина на следващото десетилетие, докато Boeing не е посочил срокове. Airbus също така заяви, че планира до 2035 г. да пусне на пазара самолет, задвижван с водород.

Смесите на SAF, които обикновено се произвеждат от растителни влакна и животински отпадъци, могат значително да намалят емисиите на самолетите. Европейският съюз задължи авиокомпаниите постепенно да увеличават използването на SAF, а САЩ стимулираха производството, но доставките остават недостатъчни.

Междувременно стартиращите компании, работещи по самолети с електрическо и водородно задвижване, се сблъскаха с неуспехи: Universal Hydrogen, която миналата година тества прототип на самолет, заяви през юни, че е изчерпала средствата си и е прекратила дейността си. Vertical Aerospace, британски аспирант за летящи таксита, се нуждаеше от парична инжекция от своя основател милиардер по-рано тази година.

ICCT смята, че до 2042 г. ще има пазар за поне 10 000 нови самолета, задвижвани с водород, електричество или 100% устойчиви горива.

Групата призова производителите на самолети да увеличат инвестициите - освен въвеждането на нови модели, според нея производителите трябва да гарантират, че всички нови самолети ще могат да използват 100% устойчиви горива от 2030 г. нататък, и да изискват от клиентите на самолети да ограничат емисиите на своите продукти през целия им живот.

✓ Mercedes и Stellantis преговарят за инвестиция в литиева мина в Сърбия

Mercedes-Benz Group AG и Stellantis NV обсъждат с правителството на Сърбия инвестиране в преработка на литий и производство на батерии за електрически превозни средства, което може да даде нов тласък на мина за литий, която може да се превърне в най-голямата в Европа.

Според запознати автомобилните производители, които вече са партньори в съвместно предприятие за производство на батерии, са готови да последват инвестицията на Rio Tinto Group в мината в Сърбия на стойност 2,4 млрд. долара, като развият преработката и производството на батерии за електрически превозни средства. Обсъжданията са стъпка напред в съживяването на проекта, който беше блокиран от Сърбия преди две години след местни протести.

Говорителите на Mercedes и Stellantis отказаха коментар.

Създаването на по-широкообхватна литиева индустрия, а не само износ на суровината, беше ключово искане на сръбското правителство, което подкрепи проекта Jadar. Европейският съюз е изцяло зависим от вноса на суровината,

която се използва за производството на батерии. Блокът се стреми да разработи собствена верига за доставки на електрически превозни средства, за да намали зависимостта си от вноса от Азия, въпреки че поради слабия преход към електрически превозни средства редица проекти за производство на клетки бяха отложени.

Сред тях са Mercedes и Stellantis, които спряха два от трите си завода за батерии в Европа на обща стойност 7 млрд. евро, след като търсенето на автомобили не отговори на очакванията. Дори и да се появят европейски шампиони в областта на батериите, индустрията остава зависима от веригата за доставки на суровини и преработка, която е доминирана от Китай.

Сърбия ще подпише рамково споразумение с ЕС за минералните суровини в петък, заяви президентът на Сърбия Александър Вучич пред репортери късно в сряда. Първоначалният пакт определя създаването на преработвателна промишленост, както и производството на батерии, каза Вучич, и гарантира, че производството на материали, както и електромобилите ще отговарят на условията за продажба в ЕС, без да се налагат такси.

Ръководителите на двете автомобилни компании ще бъдат в Сърбия в петък, когато германският канцлер Олаф Шолц е на посещение в страната, и може да подпишат писма за намерения за развитие на промишлеността на страната, заявиха източниците, които отказаха да назоват имената си, обсъждайки поверителна информация.

Капитал

✓ Защо бизнесът остана разочарован от политиците

Във въртележката от избори, неслучили се правителства и гражданския бойкот на последния вот хората като че ли са все по-дистанцирани от политиката. Но по-внимателно вглеждане показва, че това не е съвсем така. Преди няколко седмици "Капитал" потърси мнението на своята аудитория за сложната ситуация след изборите.

Попитахме читателите и представителите на бизнеса по-специално чувстват ли се представени от политическите сили в парламента; кои политики и реформи са важни за тях; и има ли партия, която работи последователно за реализацията им.

Анкетата попълниха близо 700 души, представителни за сегмента на активните българи. Професионалисти, мениджъри, работодатели - хора с поглед към икономиката и обществото (*виж повече за профила им в карето*)

Отговорите им показват, че следят много внимателно политическите процеси, дори и когато не гласуват. Имат ясна идея какво очакват от партиите, макар че точно техните искания остават на заден план.

За 34 години демократични избори в България се обособиха различни обществени групи - тези, които не гласуват по подразбиране, тези, които гласуват, каквото и да стане, а определящите резултатите от вота обикновено са тези, които не гласуват, но биха го направили, ако има кой да ги привлече. В тази сложна конструкция, присъща на слабо развитите демокрации, тежестта на електорални групи, зависими от властта, изглежда по-голяма от тази на хората, които движат икономиката, създават работни места и внасят най-големите данъци.

Изборите са основният начин държавата да получи обратна връзка от хората, които съставляват гръбнакът на икономиката и изпитват от първо лице какво куца в нея. Техните отговори в анкетата показват, че гласуват с ясната идея, че липсват реални реформи, политики и платформи, които да ги представляват.

Една част отхвърлят безпринципните коалиции, но голяма част са готови да приемат широк коалиционен кабинет, ако има реални предпоставки за стабилност на икономиката.

Готови са да дадат политическа подкрепа за ясни концепции и ангажименти, които липсват. Но имат ли въобще представителство тези хора, предвид че т.нар. десни партии, които традиционно обират този вот, също залитат в популистки политики и все по-малко се вслушват в гласа на бизнеса?

40% от тях не се чувстват представени

Над половината - 53%, се чувстват представени по някакъв начин, докато други 40% - по-скоро или напълно непредставени. Всъщност само 13% от запитаните смятат, че са изцяло представени.

Това означава, че хората практически са разделени в двете крайности - една част приема тезите и целите на партиите в парламента, докато друга съществена част въобще не се припознава в позициите на най-големите партии като ГЕРБ, ДПС, ПП - ДБ, БСП, ИТН и "Възраждане".

Малцинство са тези, които гласуват с пълното съзнание, че има формация, която да се грижи за техните интереси. Това е сериозна присъда от страна на "средната класа" в България.

"Позицията ми е, че в България няма "държава". Конкретно визирам администрацията, която трябва да се отдели от политиката. В момента тя е изцяло политически назначена, със съмнителна компетентности реално служи на интересите на политиците, което за мен е олигархия. Използването на влиянието на

администрацията за мачкане на бизнеси и толериране на други всъщност води до най-големия проблем - корупцията"

Камен Колчев

председател на Съвета на директорите на финансовия холдинг "Елана

"Позицията ми е, че в България няма "държава". Конкретно визирам администрацията, която трябва да се отдели от политиката. В момента тя е изцяло политически назначена, със съмнителна компетентности, реално служи на интересите на политиците, което за мен е олигархия. Използването на влиянието на администрацията за мачкане на бизнеси и толериране на други всъщност води до най-големия проблем - корупцията", заявява Камен Колчев, председател на Съвета на директорите на финансовия холдинг "Елана" пред "Капитал".

На този фон въпреки политическата ситуация в България предприемачите някак съумяват да правят успешен бизнес. Според Добромир Иванов, изпълнителен директор на българската предприемаческа организация "Беско", през последните години много сектори се развиват добре "въпреки че сякаш гледаме реалити шоу в политиката".

"Една от големите теми е повече българи да имат светли доходи. Но на практика това не е на дневния ред за политиците. Ако искаме да имаме по-високи доходи, трябва всеки да има достъп до повече от един работодател, но и ако това не се случва - това спира развиването на демокрацията," коментира Иванов.

"Една от големите теми е повече българи да имат светли доходи. Но на практика това не е на дневния ред за политиците. Ако искаме да имаме по-високи доходи, трябва всеки да има достъп до повече от един работодател, но и ако това не се случва - това спира развиването на демокрацията," коментира Иванов.

Добромир Иванов

изпълнителен директор на българската предприемаческа организация "Беско"

Собственикът на търговската верига за детски играчки "Хиполенд" Мариан Колев вижда като най-голям проблем това, че институциите се използват за удари по бизнеса. Тъкмо затова, казва той, има нужда от борба с корупцията и съдебна реформа. През 2020 г. бизнесът на Колев стана [обект на проверки на данъчни и полиция](#) ден след като излезе с критична позиция към властта. Това се случи, след като малко по-рано през годината в основния му конкурент "Комсед" влезе нов съсобственик, близък до властта.

"Въпреки че продължават крайно непазарни удари под кръста, ние се справяме. Но не заради друго, а защото не могат да вземат нашето "ноухау". Дори ако има нечестна игра, работата се завръща до няколко месеца. Повечето мои конкуренти в търговията на дребно обаче страдат поради тези причини", посочва Колев.

Какво очаква бизнесът

Тъкмо затова не е изненадващо, че хората от бизнеса, попълнили анкетата на "Капитал", казват, че най-много им липсва антикорупционна програма. А на второ място - технологична програма за бърза модернизация на услугите и икономиката.

Почти половината от отговорилите искат модерна и работеща дясна програма, която да отприщи развитието на частния сектор.

Според Добромир Иванов "трябва да има обществен натиск за антикорупционна програма. Повечето хора все още нямат идея за съдебната реформа и не разбират последната промяна в конституцията. Но усещането е, че институциите не защитават интереса на бизнеса".

Той заявява, че "един от дълбоките проблеми в българската политика е, че бизнесът въобще не участва в нея. Когато участва през определени организации, те са дълбоко политизирани, а често партиите въобще нямат кадри от активното бизнес население на страната".

Реално зад очакването за силна антикорупционната програма, независима съдебна система и политики за модернизация стои желанието в страната да има среда, която не потиска, а насърчава свободното развитие на предприемаческата инициатива.

За Камен Колчев промяната е невъзможна, без да се премахне натискът върху бизнеса от страна на администрацията, а институциите, които следят за корупция, да станат реално независими и работещи по еднакви за всички правила.

"Всичко друго като реформи е следствие на работещата администрация, защото когато има дигитализация в институциите много бързо ще се види къде куцат нещата. Вече 20 години няма такава връзка, въпреки че компютрите и инвестициите са налични. Нещата са много лесни за правене, стига да има политическа воля", смята Камен Колчев.

Според главния изпълнителен директор на "Елана" всичко опира до политическата класа, която се намира в "мъртва точка". "Много е трудно да се изгради доверието в политиците, при условие че е сринато по този начин през годините.

Ключовото е, че политическият естаблишмънт не иска бизнесът да влиза в политиката", допълва той.

Нещо повече, политики, които за бизнеса са приоритетни, изобщо отсъстват от дневния ред на парламента. Читателите на "Капитал" казват, че им липсва политически фокус върху образованието и демографията, чието отражение е огромно върху икономиката на страната - води до липса на кадри, липса на пазар и липса на търсене.

Разочаровани от своите представители

В отговорите на анкетата са видими и причините за ниската избирателна активност на последните избори. 40% от хората са харесвали политическа партия през последните 5 години, която обаче ги е разочаровала. Предвид че ГЕРБ и ПП - ДБ сумарно загубиха над 420 хил. гласа на вота през юни, това не е изненадващо независимо за кой лагер става въпрос.

Според Мариан Колев от "Хиполенд" причините следва да се търсят в политическите решения, които са бламирали каквито и да е било промени: "Никак не съм щастлив от решенията на ПП - ДБ. Де факто те имат най-голям отлив на гласове от страна на един конкретен сегмент от обществото. Груба грешка беше влизането в такъв тип безпринципна коалиция. Те се появиха на сцената заради протестите през 2020 г. И хората, които ги изпратиха, не са си представяли, че ще се прави промяна с хора, които не искат промени."

Все пак 57% не са разочаровани от партията, в чиито идеи се припознават, което означава, че политическите им представители задоволяват очакванията им. Част от тях например посочват конкретни стъпки, облекчаващи гражданите и бизнеса, свързани с дигитализация на услуги на НАП и КАТ, за които се пребори народният представител Божидар Божанов от ПП - ДБ.

Интересно е разделението на участвалите в анкетата по въпроса дали продължават да подкрепят партията, която ги е разочаровала - 50% продължават да гласуват за нея, 50% не. Това е ключово, тъй като много от хората биха дали гласа си, въпреки че не виждат политиките, които очакват от своите представители.

Според Добромир Иванов партиите, които успяват да получат подкрепа от "десните" хора в страната са тези, които са доказали, че следват такава политика през годините. "ГЕРБ, ДПС и ДБ са стожерите на дясната политика. Когато е опирал ножа до реални проблеми, бизнесът винаги е знаел, че тези партии ще застанат срещу по-леви завои и хората знаят, че докато те имат мнозинство, няма как да се случват кой знае какви промени. Това нещо е много важно, за да е атрактивна България. Промяната в данъчната политика би била фундаментална грешка", отбелязва той.

В отговорите на анкетата проличават ясно очакванията за справедлива данъчна политика, борба със сивата икономика и стимулиране на предприемачеството.

Дигитализацията и облекчаването на административните услуги също са сред най-често посочваните условия за промяна на бизнес средата.

Изразеното от читателите на "Капитал" разочарование от политическата класа включва липса на програма, която да подкрепя малкия и средния бизнес, а също ясна и дългосрочна визия за развитие на икономиката. Вместо това те виждат безнаказаност на сивия сектор (вкл. и големи работодатели, които още плащат в пликчетата) за сметка на коректните участници на пазара.

А сега накъде

55% от гласувалите не одобряват широки коалиции като последното управление на ГЕРБ и ПП - ДБ, но 35% са готови да дадат подкрепа в определени случаи. Част от анкетираните могат да приемат подобни ходове единствено с оглед на геополитическата и икономическа стабилност на страната и предвидимостта на бизнес средата.

При последното редовно правителство това беше основна тема, но отговорите от проучването сочат, че няма постигнат особен напредък. Дори обратното. "В цял свят се формират широки коалиции, когато една партия не може да управлява. Проблемът е, че у нас част от политическите сили са толкова различни, така че ми се вижда сложно - кабинетът "Денков" го показва, когато започна да реализира сериозни промени. Така че аз силно се съмнявам в искреността на такива широки коалиции. Решението е много ясна програма - съдебната реформа, Шенген, еврозоната и регулатори", заключава Камен Колчев.

Дали политическите формации са отворени да чуят какво искат избирателите им остава отворен въпрос. Но изглежда, че исканията на бизнеса стават все по-конкретни, а партиите все по-трудно намират пътя към тях.

Общият профил на попълнителите на анкетата са висшисти в активна възраст. Над 30% са от секторите ИТ, финанси и търговия и с над средната заплата за страната. 97% отбелязват, че са изпълнителни директори, мениджъри, работодатели, които имат поглед върху икономиката и обществото.

✓ Кабинетът "Главчев" задвижи запазването на ТЕЦ-овете до 2038 г.

Кабинетът "Главчев" предвижда да поиска поредна промяна на Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) в частта "Енергетика" и по-специално - запазване работата на въглищните централи до 2038 г. За целта вицепремиерът и

министър на финансите ще внесе предложение за изменение на ПВУ и предложение по съдържанието на глава REpowerEU.

[Решение за това](#) е било взето на последното правителствено заседание в сряда, но особени подробности по него не се съобщават. Посочва се единствено, че то е във връзка с решенето на Народното събрание от 12 януари 2023 г. за изготвянето на промени в енергийната част на плана.

Точно какви ще бъдат промените ще стане ясно до 11 септември, когато финансовият министър трябва да внесе в Министерския съвет своите предложения. По-рано - до 31 юли 2024 г., пък министърът на финансите и колегата му от енергетиката трябва да запознаят депутатите с изготвените предложения за промени и с хода на преговорите с Брюксел.

Решението за поредната промяна на ПВУ идва на фона на неуспешната към момента борба на България да получи второто плащане по плана, което е около 1.4 млрд. лв.

Искането за него бе подадено от страната ни преди близо година, но засега движение няма заради неизпълнените от страната ни ангажименти. Списъкът с висящите задачи на България включва довършването на ключовите реформи в правосъдието и съдебната система, така и промени в сектор енергетика - те са свързани с либерализацията на пазара на електроенергия на едро, затварянето на въглищните централи и др.

Лошата новина е, че съдебната реформа не само не се очертава да бъде довършена скоро на фона на политическата криза, [но е силно вероятно свършеното дотук да бъде отменено и от Конституционния съд](#).

Сега исканите промени от служебния кабинет звучат като още един "пирон в ковчега" на плана.

Дим и въглища

Преди повече от година депутатите задължиха правителството да предоговори ПВУ, като една от основните точки бе именно въглищните централи да продължат да работят до 2038 г. Не е ясно обаче как това ще бъде изпълнено, при положение че електроенергията им е почти напълно неконкурентна заради високите цени на квотите. Изключение има единствено при нетипично потребление - каквото има и в последните дни, когато заради жегите и голямата консумация цените постигнаха най-високото си ниво от повече от година насам. А това позволи на иначе скъпите ТЕЦ-овете да работят на печалба.

В края на м.г. България успя да се пребори за 1.2 млрд. евро за трансформацията на въглищните си региони, които бяха под риск заради [огромното забавяне в подаването на плановете](#) ни към Европейската комисия. С този "бюджет" страната ни ще трябва да осигури алтернатива на заетите в сектора и да привлече инвестиции в зелена икономика. Към момента обаче конкретни мерки няма, а и преобладаващата част от работещите в централите не показват желание за смяна на професията или поне преквалификация, напротив.

Разговорите за отлагане на раздялата с въглищата точно в този момент е особено интересна на фона на очертаващите се поредни нови парламентарни избори през есента. Само преди няколко месеца - отново преди избори, парламентът реши ["Марица-изток" да получава дотации от общо 1 млрд. лв.](#) за 4 години с цел "рекултивация на засегнатите терени". В същото време [Пътната карта за климатична неутралност](#), която разписва по години как ще се редуцират въглищните мощности и е изискване за втория транш по ПВУ, бе отложена. За една година бе замразена и друга ключова реформа, базова за парите по ПВУ - либерализацията на свободния пазар на едро, която трябваше да се случи от началото на юли 2024 г., но бе отложена с година.

Не ви искаме парите

Още в края на април стана ясно, че България е на път да се откаже от милиардите на Европа именно заради несвършена работа по ключовите за целта реформи. Промените биха могли да отпушат общо 5.7 млрд. евро по ПВУ, но парите не само че закъсняват, но е възможно и изобщо да не стигнат до София.

Причините са комплексни, но явно най-вече става въпрос за липсата на политическа воля за въвеждане на нужните комплексни реформи в различните сектори и липсата за разбиране за ключовото значение на средствата по ПВУ за икономиката на страната.

След края на работата на предишния парламент общо четири реформи продължават да отлежават и това блокира второто плащане по плана. По-тревожното в случая е, че според източници в Брюксел целият български план върви към провал. Според заложения график за полугодieto на 2024 г. София вече трябваше да работи за четвъртото от общо девет плащания по ПВУ. Но към момента е факт само първото - за 1.3 млрд. евро.

✓ Да гасиш пожар след пожар или защо България се справя трудно с природните бедствия

Горещите вълни, жегите, сушата, пожарите ще стават все повече в България. [Европейската информационна система за пожарите](#) дава предварителна информация за рисковете от пожари, затова не можем да сме изненадани. Според

анализа на данните за тази седмица пикът им приключва и ситуацията в страната няма да е толкова критична до края на месеца.

От началото на годината пожарите в страната са над 260 на 60 хил. дка, като само за последната седмица са 50 на площ от 40 хил. дка, посочи вчера на изслушване по темата в Народното събрание премиерът Димитър Главчев. Над 5 хиляди декара са върхови, обясни в детайл министърът на земеделието Георги Тахов. Най-големите от тези пожари са в района на държавните горски стопанства в Свиленград (20 хиляди декара), Хисар (четири пожара на площ от близо 7 хиляди декара), Елхово, Варна, Стара Загора, Тополовград, Плевен и Бургас и в района на Държавно ловно стопанство - Осогово.

Премиерът Главчев изтъкна, че причините за пожарите са изключително природни, форсмажор и не могат да бъдат предвидени. В комбинация от високи температури, но и обилни валежи през април и май, които подхраниха буйна храстова растителност благоприятстват разпространение на пожарите над нормалното, коментира премиерът.

Стана ясно, че вече се вземат мерки за справяне с последствията от бедствията. Проблемът е, че за последните 25 години те винаги ни изненадват, а инвестициите в превенцията и овладяването им не са достатъчно.

Проблем едно - няма хеликоптери и техника

Единствено България от страните в региона няма собствени хеликоптери. Използват се самолетите на военните, а пожари не се гасят с военна, а със специализирана техника. Хеликоптерите могат да се справят с върховите пожари, а самолетите могат да се справят успешно в низините и на открити места. В планинските райони е необходима техника, която може да носи 20, а не 2 тона вода, споделят специалисти.

Още 2012 г. с големия пожар на резерват "Бистришко бранище" на Витоша стана ясно, че има нужда от специални хеликоптери, които да се справят с върховите пожари в планината, припомня бившият директор на Природен парк "Витоша" и бивш заместник-министър на околната среда и водите Тома Белев. Ако имахме хеликоптер тогава, пожарът нямаше да се разпространи толкова, каза екологът. Той добавя, че е важно да имаме звено за въздушна борба с пожарите, в което да започне да се инвестира постоянно, в момента разчитаме на пожарникарите и на доброволците. Необходими са още хора, техника и система за организация на доброволците, коментира Белев.

В гасенето на пожарите сега ще бъдат включени два хеликоптера, които пристигнаха от Чехия по линия на Механизма за гражданска защита на ЕС. Турската страна има готовност при поискване отново да се отзове. Но защо не сме били подготвени, при положение че имаше червен код и предупреждение за високия риск от пожари, не е ясно.

Към момента България разчита за закупуването на техника от европейски проекти. По програма "Околна среда" 2007 - 2013 г. бяха отпуснати 100 млн. лв., а по настоящата програма - още 170 млн. лв.. За сравнение, съседна Гърция е инвестирала само за последната година 2 млрд. евро за борба с бедствията. "Ние няма да бъдем по-малко засегнати от увеличаващите се бедствия вследствие на климатичните промени", допълва Белев. Необходимо е държавата да отпуска всяка година национални средства за борба с пожарите, категорични са специалистите. Страната ни имаше възможност да използва средства и от Плана за разпиляване, но пропиля и тази възможност.

Вътрешният министър Калин Стоянов обясни, че към днешна дата ГД "Пожарна безопасност и защита на населението" има 800 противопожарни автомобили, като около 70% от тях са доставени през последните 10 години. Предстои анализ за нуждите на главната дирекция, като ще бъде потърсена и помощ с европейски средства да бъдат осигурени летателни машини. Чрез обществени поръчки, активни към момента на различни етапи, е предвидено закупуването на различна техника, включително тежка техника, среден клас автомобили, предпазни екипи и други.

Проблем две - системите за предупреждение не се използват

Но иначе имаме неработещи планове и стратегии. Дори в последния и единствен [План за управление на риска от бедствия](#) се описва нуждата от финансиране и изграждане на национална система за предупреждение. Такава има, но тя не беше задействана. Но хората в засегнатите райони се оказаха изненадани и не бяха предупредени като в някои региони пожарите достигнаха буквално до къщите на хората.

На въпроса защо не е използвана системата BG - ALERT за "Капитал" отговориха, че тя е само един от възможните канали за разпространение на предупреждения, каквито са също телевизии, радио и социални мрежи. Съобщения не са изпращани, защото по време на пожар бива изключвана електропреносната мрежа, няма и мобилно покритие на терен, обясниха още от МВР. А проект по Плана за възстановяване за изграждане на комуникации в трудно достъпни и малки населени места все още стои на трупчета.

Няма обаче и превантивни мерки, когато става въпрос за предотвратяване на бедствия. Например няма просеки при нивите, които може да ограничат бързото разпространение на пожарите, обясни лесовъдът Момчил Панайотов.

В Гърция например има огромни противопожарни просеки, обяснява Белев. Освен това се поддържа определен списък на инфраструктура, включително и пътни артерии, които се използват приоритетно само от техниката, нужна

за овладяване на бедствията. В България също се предвиждат мерки за борба с пожарите, но никой не отделя средства за тях, добавя Белев.

Колко ще струва

В страната няма адекватна информация за материалните и нематериални щети от пожарите. Те се измерват, но са свързани само с преките разходи по гасене и за труд, не се отчитат и непреките разходи, които са най-големи, по думите на Панайотов. Данните частично покриват проблема, не се оценяват щетите за загубите на гори, които трудно се възстановяват и продължаваме да губим.

В четвъртък от думите на финансовия министър Людмила Петкова стана ясно, че ще бъде направена оценка на щетите и трябва да се предявят искания за тях. На тази база държавата ще изплати обезщетения от бюджета.

Най-големият проблем е именно липсата на адекватна оценка за щетите. Според [Оценката на риска от горски пожари в България, изготвена през 2022 г.](#) има възможности за бързо получаване на точна информация със сателитни данни чрез услугите на "Коперник" (програмата на ЕС за наблюдение на Земята), а освен това лесно могат да се организират мисии за заснемане на изображения в малки мащаби с дроневи на сравнително ниска цена. Данните трябва да се съхраняват в ГИС бази данни, което би позволило бърза обработка и анализ.

Впоследствие държавата взе бързо решение за отпускане на компенсация на земеделските производители. Държавата бързо отвори и гореща линия. Много бързи решаваме проблемите с компенсация за всичко, но проблемите остават.

Междувременно започнаха и кампании за набиране на средства за пострадали от Националната асоциация на доброволците, по която само за ден от необходимите 120 хил. лева са събрани над 50 хил. лв. чрез банков превод и чрез dms. Техни екипи помогнаха за приключването на пожарите край Русе, а в момента са буквално в огъня край Свиленград, Стрелча и в много други по-малки пожари из цялата страна, съобщават оттам на сайта на кампанията. Оборудването и екипировката за доброволните формирования винаги не достига, за да бъдат те още по-ефективни.

Източник: Министерство на отбраната

Най-рисковите райони в България

Територията на България е оценена със среден риск по опасност от пожари, показва [Оценката на риска от горски пожари в България, изготвена през 2022 г.](#) Най-високата степен на пожарен риск е в централните части на Северна и Североизточна България (областите Видин, Враца, Плевен, Ловеч и София без София град). В южната част на страната на най-голям риск от пожари са изложени областите Стара Загора, Ямбол и Хасково. Важен аспект при разглеждането на риска от пожар е пространственото разпространение на върховите пожари. Такива пожари обикновено са далеч по-опустошителни от низовите и причиняват много по-големи щети в горите. Често дърветата не оцеляват в резултат от върхови пожари, което създава необходимост от допълнителни високи разходи за дейности по изсичане и залесяване. Такива пожари са и далеч по-трудни за овладяване.

Карта на общия риск за високо оценени ресурси и активи по области на базата на потенциалната интензивност на пожара и уязвимостта към горски пожари Източник: МВР

Една част от причините за възникване на горски пожари остават неизвестни (33%). Но най-често или в 65% се инициират от хора - в резултат от злополука или небрежност при боравене с огън, или в случаи на умишлен палеж (6%). Само в 2% от случаите причината за възникването на пожар е естествена. Тези данни, наред с рязкото нарастване на броя на пожарите след 90-те години на миналия век, показват наличието на добре познат проблем в България. Контролът на селскостопанските дейности е занижен и много хора решават да се освободят от остатъците растителност или трева, като палят огньовете и така тези пожари навлизат в храстите и горите, отчита оценката на риска. Степен на пожарен риск на ниво област (NUTS3) по Любенов, 2016 от Оценка на риска от горски пожари. Източник: МВР

Най- лошият климатичен сценарий - 30-40% ръст на пожарите в планините

Горските пожари могат да се превърнат в един от най-критичните проблеми за горския и селскостопанския сектор в България. Затова са един от приоритетите в Националната стратегия за адаптиране към изменението на климата и Плана за действие на България.

Моделирането на риска от пожари на европейско ниво показва увеличаване на опасността от горски пожари с 5-10% за низините, 10-15% за хълмистите терени и по-ниските планини и 15 - 20% за по-високите планини и Североизточна България при сценарий на увеличение на температурите с 2°C.

Ако се вземе предвид по-тежкият сценарий за високи емисии, тогава за периода 2071 - 2100 г. потенциалното увеличение ще бъде 10-15% за Северна България и Горнотракийската низина, а за планинските райони ще достигне

30-40%. А това е прогноза, която се основава само на климатичните параметри, като не отчита високите щети в горите вследствие на бури, вредители, предизвикани от суша масови загивания.

Стратегии, планове, оценки на риска имаме, за жалост не се изпълняват, стават и все по-некачествени.

Cross.bg

✓ Теми и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва

- Тема: На живо: Каква е ситуацията със засегнатите от пожарите райони и от какво имат нужда пострадалите?
- Тема: Защо ПП-ДБ не получи подкрепа за съставяне на правителство?; Анализ на депутата Явор Божанков. Тема: ИТН с план за третия мандат. Има ли шанс за редовен кабинет?; Говори народният представител Павела Митова.
- Тема: След преизбирането на Урсула Фон дер Лайен начело на Европейската комисия - приоритети и предизвикателства.; Гост в студиото бившият еврокомисар Меглена Кунева.

БТВ, "Тази сутрин"

- Тема: Овладея ли е пожарна опасност в страната и как ще помагат институциите
- Тема: За напрежението в ДПС и овладяно ли е разделението в партията; Гост - Байран Байран

Нова телевизия, „Здравей България“

- Тема: По следите": Придобивал ли е мъж имоти чрез заплахи и палежи? Колко са потърпевшите и по какъв начин твърдят, че е отнемал имуществото им?
- Тема: Нови пожари в страната. Къде ситуацията остава критична и има ли опасност за населени места?
- Тема: Да видиш как къщата ти изгаря пред очите ти. Какво разказват потърпевши след огнения кошмар в село Воден?

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - Взрив и с такса смет: ще плащаме скъпо, но сметките - неясни

в. Труд - Съседът ни спасява от шокови сметки за ток

в. Телеграф Чайки надвикват моторите по морето

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - Вторият мандат приключи, преди да е връчен, но с "приятната изненада" ДБ. Слави чака третия

в. 24 часа - Оставили горящото село Воден без вода, димът от него стигна Егейско море

в. Труд - Избори най-вероятно на 13 октомври

в. Труд - Триват ни забранени медикаменти за отслабване

в. Телеграф Зам.-кметът на изгорялата община пред "Телеграф": Четири денонощия бяхме в ада

в. Телеграф Д-р Георги Миндов пред "Телеграф": Влизаме в здравното досие без е-подпис

Водещи интервюта

в. 24 часа - Николай, Пловдивски митрополит: Като народ ни липсва любовта към ближните. Всичко останало е следствие

в. Труд - Д-р Радослава Бекова, ихтиолог и хидробиолог в Института по океанология при БАН, пред "Труд news": Дюнните по крайбрежието се превръщат в инкубатор за отпадъци

в. Телеграф - Мирослав Маринов, зам.-министър на земеделието и храните: Вдигаме дронове срещу огъня в горите

Водещи анализи

в. 24 часа - Политиците ни искат да са ширпотребни, а накрая само разочароват повече хора

в. Труд - Докога ще продължава издевателството над търпението и великодушието на Русия?

в. Телеграф - Чайката ще отлети, но моторът убива

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.